

De Voedselbanken: een noodzaak.

Of bestaat er een alternatief?

In het kort

- **Stijging van 15% naar 195.000 mensen die beroep deden op de Voedselbanken tijdens de eerste golf van de coronacrisis (maart-juni 2020)**
- **55,4% meer voedsel verdeeld in deze periode ten opzichte van zelfde periode in 2019**
- **Werking onder druk, maar voedselbedeling bleef gegarandeerd, dankzij:**
 - Grote solidariteitsgolf
 - Inzet van vele spontane en tijdelijke vrijwilligers
 - Uitzonderlijke aankoop van levensmiddelen
 - Structurele leveringen binnen Europees hulpfonds (FEAD)
- **Voor de concrete uitwerking van voedselhulp op Belgisch niveau binnen het toekomstige Europese voedselhulpprogramma, pleit de Belgische Federatie van Voedselbanken voor een minimaal behoud van het huidige budget, dat volledig wordt besteed aan structurele leveringen van levensmiddelen.**
- **De organisatie is ervan overtuigd dat voedselbonnen geen valabel alternatief bieden. Het zou een minder efficiënte besteding van de beschikbare middelen zijn en ook de sociale ondersteuning aan mensen in nood zou ontbreken – een dienstverlening die door heel wat lokale verenigingen wordt aangeboden naast gratis voedselbedeling.**

Enorme toename in aantal mensen, in verdeelde hoeveelheden voedingsmiddelen en... in solidariteit

Gemiddelde aantal mensen dat maandelijks een beroep doet op de Voedselbanken.

De Voedselbanken hebben tijdens de eerste golf van de coronacrisis noodgedwongen een belangrijke rol gespeeld. Het aantal mensen dat de eerste maanden van de crisis beroep heeft gedaan op kosteloze voedselhulp steeg naar ongekende hoogten. Het aantal volwassenen en kinderen nam toe van ongeveer 170 000 in februari tot **ca. 195 000 in de maand mei, een stijging van bijna 15%.**

Deze toestroom zorgde logischerwijze voor een enorme piek in de voedselverdeling - in de periode maart tot juni 2020 werd 55,4% meer voedsel verdeeld in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. De werking van de Voedselbanken kwam weliswaar onder druk te staan, maar dankzij de grote solidariteitsgolf en de inzet van vele spontane, tijdelijke vrijwilligers kon de voedselbedeling in grote mate gegarandeerd worden.

Extra financiële steun werd ontvangen van bankinstellingen, bedrijven, organisaties, overheid en particulieren. Dit stelde de Voedselbanken in de gelegenheid om uitzonderlijk voedsel aan te kopen om de ontstane tekorten aan te vullen. Daarnaast deden bepaalde voedingsbedrijven en retailers extra schenkingen van levensmiddelen. **De Voedselbanken willen uitdrukkelijk de vele bedrijven en burgers bedanken.** Zonder deze broodnodige steun hadden de Voedselbanken de lockdown periode niet kunnen overbruggen en de lokale aangesloten verenigingen niet kunnen blijven bedienen.

Blijvend belang van het Europees Fonds voor Voedselhulp

Het is belangrijk om te benadrukken dat naast daden van solidariteit ook grote leveringen aan kwalitatieve levensmiddelen, binnen het kader van het Europees Fonds voor Hulp aan de Meest Behoeftigen (FEAD)ⁱ, de Voedselbanken door deze periode heen hielpen. De Voedselbanken kijken reikhalzend uit naar de exacte uitwerking van de pas beklonken deal over de begroting voor 2021-2027 van de Europese Unie en het coronaherstelplan Next Generation EU, samen goed voor zowat 1.800 miljard euro.

Er staan sowieso belangrijke veranderingen op til, aangezien het voedselhulpprogramma voortaan binnen het vernieuwde Europees Sociaal Fonds (ESF+) valt en elke lidstaat, dus ook de Belgische beleidsmakers, niet alleen moet bepalen welk budget voor voedselhulp wordt opzijgezet, maar ook hoe dat budget zal worden besteed.

*“Gezien de ontegensprekelijke noodzaak van FEAD in de bevoorrading van de Voedselbanken, willen wij de Belgische autoriteiten en beleidsmakers dan ook uitdrukkelijk oproepen hun verantwoordelijkheid te nemen en **het totale budget** van zowel Europese, federale en regionale middelen voor Voedselhulp voor de periode 2021-2027 **minimaal op het niveau van de periode 2014-2020 te behouden**”, aldus Jef Mottar, Gedelegeerd Bestuurder bij de Belgische Federatie van Voedselbanken. “Wij pleiten er ook voor **dat het beschikbare FEAD-budget uitsluitend gebruikt wordt voor structurele leveringen van voedingsmiddelen** en dat er geen budget uit dit fonds wordt gereserveerd voor de aankoop van voedselbonnen.”*

Piet Vanthemsche, Voorzitter van Belgische Federatie van Voedselbanken, legt verder uit: *“Vandaag grijpt men soms naar voedselbonnen als tijdelijke oplossing. Hierbij stellen zich echter een aantal vragen omtrent de efficiëntie van de besteding van de beschikbare financiële middelen en ontbreekt het hele luik aan sociale ondersteuning, dat verschaft wordt door de lokale verenigingen. Daarnaast is het verstrekken van voedselbonnen aan kansarmen evenmin een structurele oplossing voor het armoedeprobleem. We blijven hen betuttelen met de zoveelste bon. Als dat de beweegreden is, dan lijkt het ons eenvoudiger om als maatregel het bestaansminimum op te trekken.”*

Kunnen voedselbonnen een kosteloze voedselverdeling dan niet vervangen?

Tijdens de coronacrisis schakelden ook OCMWsⁱⁱ, politieke overheden en andere actoren een versnelling hoger om de toestroom aan hulpaanvragen te kunnen bolwerken. Hierbij werd soms gekozen voor een systeem met voedselbonnen, waarbij voedselbonnen ter beschikking worden gesteld van mensen in nood. Als argumentatie wordt daarbij verwezen naar een meer respectvolle manier van omgaan met de mensen die in armoede leven. Via voedselbonnen kunnen zij, volgens de voorstanders, in alle anonimiteit aankopen wat ze willen.

Piet Vanthemsche, Voorzitter van Belgische Federatie van Voedselbanken, reageert: *“We hebben uiteraard het volle begrip voor deze argumentatie en hebben de voorbije jaren hier ook hard op ingezet. Bij vele lokale verenigingen gebeurt de voedselbedeling tegenwoordig via een winkelformule, waarbij men een keuze kan maken uit het aangeboden assortiment producten.”*

De Voedselbanken hebben een aantal bedenkingen omtrent de invoering van voedselbonnen:

- Bij voedselbonnen kopen mensen in armoede hun voedsel in supermarkt of winkel, aan de **gewone consumentenprijzen**. Dit maakt dat zij, voor eenzelfde budget, veel minder waarde aan (gezond) voedsel ontvangen dan de Voedselbanken hen, kosteloos, ter beschikking kunnen stellen.
- Bovendien brengt het systeem van voedselbonnen **hoge kosten** met zich mee. Naast de waarde van de voedselbonnen zelf, zijn er ook nog behoorlijke beheers- en administratieve opvolgingskosten (bijv. als men een bedrag aan sociale maaltijdcheques zou opladen op een betaalkaart). Daartegenover werken de Voedselbanken met kosteloze schenkingen van levensmiddelen en zijn de werkingskosten van de Voedselbanken minimaal, €0,166 €/kg om precies te zijn. Deze lage kosten vallen te verklaren door het feit dat de Voedselbanken bijna uitsluitend werken met vrijwilligers.
- Voedselbonnen spelen **geen rol in de strijd tegen de voedselverspilling**. Dat is echter wel de tweede en eveneens belangrijke missie van de Voedselbanken, naast de strijd tegen de honger. In 2019 vertegenwoordigden wettelijk conforme kwaliteitsvolle voedseloverschotten uit de distributie en de voedingsindustrie maar liefst 61% van de totaliteit aan producten. Er werd op die manier maar liefst 11.000 ton voedselverspilling vermeden.

Voedselhulp als opstap naar verdere sociale ondersteuning

De overgrote meerderheid van de bij de Voedselbanken aangesloten caritatieve verenigingen zorgen niet alleen voor gratis voedselhulp, maar zorgen ook voor **begeleidende sociale maatregelen**. Zo beschikken nagenoeg alle verenigingen over een ontmoetingsruimte die de sociale contacten bevordert en sociale isolatie voorkomt. Daarnaast bieden vele verenigingen ook een reeks andere diensten aan, zoals bijstand op het vlak van o.m. budgetbeheer, sociale zekerheid, medische zorgen, kinderopvang voor alleenstaande moeders, psychosociale zorg, enzovoort.

Uit de praktijk blijkt dat het kosteloos verstrekken van voedsel een belangrijke trigger is voor de hulpbehoevende om bij een lokale verenigingen aan te kloppen of bij een lokale overheid langs te gaan. Op die manier kunnen ze dan ook van de andere sociale voorzieningen gebruikmaken. **De Voedselbanken willen daarom in de komende jaren verder inzetten op een betere samenwerking met lokale overheden en organisaties die werkzaam zijn in het brede veld rond armoedebestrijding.**

OVER DE BELGISCHE FEDERATIE VAN VOEDSELBANKEN

De Belgische Federatie van Voedselbanken is een coördinerend organisme dat een nationaal netwerk van 9 regionale Voedselbanken vertegenwoordigt. Deze 9 Voedselbanken zijn verantwoordelijk voor de logistieke herverdeling van levensmiddelen aan lokale aangesloten verenigingen. Het doel van de Voedselbanken is om voedselhulp te verschaffen aan minderbedeelden. Hiervoor ontvangen ze, kosteloos een belangrijke hoeveelheid levensmiddelen van het Fonds voor Europese Hulp aan de meest behoeftigen (FEAD), maar ook producten geschonken door de voedingsindustrie, door grote bedrijven uit de distributiesector, door groenten-en fruitveilingen en ook via het organiseren van verschillende voedselinzamelingen bij het grote publiek.

In 2019 werd 17 936 ton voedsel ingezameld en met de hulp van 327 vrijwilligers van de Voedselbanken samen met duizenden vrijwilligers van 618 lokale aangesloten verenigingen, verdeeld aan 168.476 begunstigden.

Meer informatie over de werking op <http://www.foodbanks.be>.

Perscontact:

Wim Lefebure

Whyte Corporate Affairs

wl@whyte.be – 02 738 06 37

ⁱ Het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) stond in 2019 in voor 37% van de bevoorrading van de Belgische Federatie van Voedselbanken. In 2018 bedroeg dit 41% en in 2017 nog 48%.

ⁱⁱ In België kunnen uitsluitend de OCMW's personen met een leefloon of een vervangingsinkomen doorsturen naar een lokale vereniging voor voedselhulp. Deze lokale verenigingen worden bevoorrad door de 9 regionale Voedselbanken.